

Organizacja terapii logopedycznej

*w Szkole Podstawowej nr 149
im. Marszałka Józefa Piłsudskiego*

w Krakowie

*- czyli kiedy i w jaki sposób dziecko w naszej szkole
trafi do logopedy?*

1. We wrześniu obserwacja i badania mowy dzieci klas I oraz badania kontrolne mowy dzieci wcześniej uczestniczących w terapii logopedycznej.
2. Tworzenie listy dzieci, które powinny znaleźć się pod opieką logopedy - do 30 września.
3. Wyrażenie zgody przez rodziców na udzielanie uczniom pomocy psychologiczno- pedagogicznej w danym roku szkolnym (psycholog, logopeda, pedagog, terapeuta zajęciowy)
4. Przedstawienie treści kontraktu dotyczącego zasad współpracy logopedy z rodzicami, podpisanie kontraktu przez rodziców.
5. Możliwość spotkań indywidualnych, które będą odbywać się podczas dyżuru logopedy.
6. Systematyczna terapia logopedyczna realizowana na terenie placówki wg harmonogramu i przekazywanie ćwiczeń logopedycznych do utrwalania w domu.
7. Zakończenie terapii logopedycznej w danej placówce następuje, gdy:
  - dziecko mówi poprawnie;
  - długotrwała (powyżej trzech lat) terapia logopedyczna nie przynosi poprawy mowy;

- pomimo podejmowanych przez logopedę działań rodzice nie włączają się do współpracy, a mowa dziecka nie ulega poprawie. Niestosowanie się do zaleceń logopedy powoduje skreślenie z listy dzieci uczęszczających na terapię i objęcie terapią następnego dziecka z listy dzieci oczekujących w kolejce i potrzebujących pomocy (decyzja zostaje podjęta w porozumieniu z wychowawcą i dyrektorem szkoły);
- dziecko zmieni placówkę na inną;
- rodzice zrezygnują z terapii logopedycznej prowadzonej w szkole (rezygnacja w formie pisemnej);

Garść istotnych informacji

Zajęcia logopedyczne odbywają się w naszej szkole raz na dwa tygodnie indywidualnie lub w grupach. Trwają około 45 minut. Ostateczna częstotliwość spotkań oraz czas ich trwania uzależniona jest od indywidualnych potrzeb uczniów oraz ilości uczniów potrzebujących wsparcia.

Na zajęcia uczniowie przynoszą zeszyty, w których zamieszczony jest materiał (sylaby, wyrazy, zdania, dłuższe teksty) przeznaczony do codziennego utrwalania z dzieckiem w domu. Dlatego proszę zaglądać do tych zeszytów po każdym zajęciach.

Terapia zaburzeń artykulacji (wymowy) obejmuje trzy podstawowe etapy:

- przygotowawczy (usuwanie przyczyn istniejących zaburzeń mowy, usprawnianie aparatu artykulacyjnego);
- wywoływania głoski lub korygowania głoski nieprawidłowo wymawianej;
- utrwalania prawidłowo brzmiącej głoski – najdłuższy, wymagający systematyczności i konsekwencji od logopedy, dziecka i rodzica.

PAMIĘTAJMY!

Tylko systematyczne uczęszczanie na terapię logopedyczną i codzienne ćwiczenia w domu dadzą efekty w postaci poprawnej wymowy.

Logopeda- mgr Joanna Rosiek

Kiedy szukać pomocy u logopedy?

- ✚ istnieją wątpliwości czy dziecko dobrze słyszy;
- ✚ dostrzegamy zmiany anatomiczne w budowie narządów mowy;
- ✚ dziecko nie próbuje komunikować się z otoczeniem, nie rozumie mowy innych osób, nie reaguje na polecenia;
- ✚ dziecko pod koniec 3 roku życia nie wymawia którejkolwiek z samogłosek ustnych: a, o, u, e, i, y;
- ✚ dziecko zamienia głoski dźwięczne na bezdźwięczne: „b” na „p” (zamiast „banan” mówi „panan”), „d” na „t” (np. zamiast „lody” mówi „loty”), „w” na „f” (zamiast „wafel” mówi „fafel”), „g” na „k” (zamiast „noga” mówi „noka”);
- ✚ stale mówi przez nos;
- ✚ dziecko podczas artykulacji wsuwa język między zęby lub ociera nim o wargę – jest to tendencja, która nie wycofa się samoistnie, a w przyszłości może spowodować seplenienie międzyzębowe;
- ✚ zniekształca głoski, zastępuje je innymi, które nie występują w języku polskim, używa nie spotykanego zwyczajowo dźwięku, np. wymawia „r” gardłowo;
- ✚ dziecko wyraźnie jąka się (miewa częste blokady, uporczywe powtarzanie jakiejś głoski lub utrudniony start mowy);
- ✚ mowa dziecka jest niezrozumiała dla innych osób poza rodzicami;
- ✚ mowa dziecka w jakikolwiek sposób różni się od mowy rówieśników;
- ✚ problemy w procesie komunikowania się np. dziecko w trakcie rozmowy powtarza zasłyszane frazy, fragmenty reklam mechanicznie, nieadekwatnie do sytuacji;
- ✚ cokolwiek w mowie dziecka niepokoi Cię.

Pamiętaj, że:

- ✓ Wady wymowy wcześnie wykryte o wiele łatwiej wyeliminować.
- ✓ Brak odpowiednio wcześnie terapii jednej wady, może sprawić, iż rozwiną się następne.
- ✓ Istnienie wad wymowy niekorzystnie wpływa na rozwój społeczny i emocjonalny dziecka.

Rozwój mowy dziecka

wg L. Kaczmarka:

Według L. Kaczmarka w rozwoju mowy wyodrębnia się cztery okresy:

- okres melodii (0-1 rok życia)
- okres wyrazu (1-2 rok życia)
- okres zdania (2-3 rok życia)
- okres swoistej mowy dziecięcej (3-7 rok życia)

Okres melodii (0 - 1) – rozpoczyna się w momencie narodzin dziecka i trwa do ukończenia przez nie pierwszego roku życia. Początkowe formy porozumiewania się to krzyk i płacz. To również trening narządów oddechowych. Między drugim a trzecim miesiącem życia pojawiają pierwsze dźwięki podobne do samogłosek i spółgłosek, jednak nie są wymawiane świadomie, tylko są formą ćwiczeń narządów mowy: języka, warg, żuchwy i podniebienia miękkiego. Zjawisko to nazywamy głużeniem. Warto pamiętać, że głużą także dzieci nieśłyszące. Około piątego - szóstego miesiąca życia rozpoczyna się gaworzenie. Teraz dziecko zaczyna świadomie powtarzać i naśladować dźwięki mowy. Przed ukończeniem pierwszego roku życia powinny pojawić się pierwsze słowa. Najczęściej są nimi: „mama”, „tata”, „baba”, jednak nie są one jeszcze kojarzone z konkretnymi osobami.

Okres wyrazu (1 - 2) – w drugim etapie dziecko zaczyna łączyć nazwę z przedmiotem. Około półtoraroczne dziecko wypowiada do 50 wyrazów. Po skończeniu dwóch lat jego słownik zawiera około 400 słów. Pojedyncze wyrazy wzbogacone gestami zastępują całe zdania.

Okres zdania (2 - 3) - pojawiają się proste zdania, mowę dziecka trzyletniego cechuje zmiękczenie głosek, grupy spółgłoskowe są uproszczone, dziecko wie, jak dana głoska powinna brzmieć, ale nie umie jej jeszcze wypowiedzieć. W tym wieku może występować swoista mowa dziecięca: przestawki głoskowe, opuszczanie sylaby początkowej lub końcowej, zniekształcenie oraz tworzenie wyrazów ze skrzyżowania dwóch słów, nieprawidłowa odmiana. Dziecko powinno zacząć posługiwać się równowaznikiem zdania. Ok. 2 roku życia powinny pojawić się pierwsze zdania.

Okres swoistej mowy dziecięcej (3 - 7) - okres ten trwa najdłużej. Rozpoczyna się po ukończeniu trzech lat i trwa do momentu tzw. startu edukacyjnego. W tym czasie mowa powinna stać się zrozumiała nie tylko dla najbliższego otoczenia, ale i przypadkowych rozmówców. Dziecko zaczyna posługiwać się pełnymi zdaniami, stosuje bogate słownictwo, przestaje mówić o sobie w trzeciej osobie, a zaczyna mówić w pierwszej osobie „ja”. Początkowo może się zdarzać przestawianie sylaby lub głosek, np. lokomotywa zamiast lokomotywa. Mogą pojawiać się słowa podobne do prawidłowych, lecz łatwiejsze do wymówienia, np. bebek zamiast chlebek. Często zdarzają się twory wynikające z połączenia dwóch wyrazów, np. pomastować, czyli posmarować masłem. Między czwartym a piątym rokiem zaczyna się etap pytań. Pod koniec tego okresu dziecko powinno posługiwać się wszystkimi głoskami. Zdarza się, że tuż po ukończeniu trzeciego roku życia zaczyna używać najtrudniejszych głosek. Ale nie dzieje się tak we wszystkich wyrazach. Z czasem dziecko prawidłowo stosuje wszystkie dźwięki mowy adekwatnie do ich występowania.

ROZWÓJ MOWY DZIECKA - ARTYKULACJA GŁOSEK

Pierwsze miesiące życia	GŁUŻENIE - powstają przypadkowe
Około 5 - 6 miesiąca życia	GAWORZENIE- powtarzanie usłyszanych dźwięków.
1-2 rok życia	<p>Pojawiają się pierwsze wyrazy <i>mama, tata, baba</i> kojarzone z przedmiotem.</p> <p>Dziecko wymawia samogłoski ustne: <i>a, o, e, u, i, y</i> oraz najłatwiejsze spółgłoski: <i>p, b, m, d, t, n, ś</i>, czasem <i>ć</i>.</p> <p>Wypowiada tylko pierwszą lub ostatnią jego sylabę.</p> <p>Trudniejsze dźwięki zastępuje tymi, które potrafi wypowiedzieć, upraszcza grupy spółgłoskowe, dlatego jego wypowiedzi brzmią zabawnie.</p>
2-3 rok życia	<p>Pojawiają się proste zdania.</p> <p>Dziecko wymawia samogłoski: <i>a, e</i>, spółgłoski: <i>p, b, m, pi, bi, mi, w, f, wi, fi, ś, ź, ć, dź, ń, li, k, g, ch, ki, gi, chi, j, ł</i>.</p> <p>Pod koniec tego okresu mogą się też pojawić głoski <i>s, z, c, dz</i>, a nawet <i>sz, ź, cz, dź</i>.</p> <p>Mowę dziecka trzyletniego cechuje zmiękczenie głosek – <i>s, z, c, dz, sz, ź, cz, dź</i> są często wymawiane jak <i>ś, ź, ć, dź</i>.</p> <p>Głoska <i>r</i> może być pomijana lub zastępowana przez inną, na przykład <i>j</i> lub <i>ł</i>. Zamiast głoski <i>f</i> występuje <i>ch</i> i odwrotnie. Grupy spółgłoskowe są uproszczone. Dziecko wie, jak dana głoska powinna brzmieć, ale nie zawsze umie ją wypowiedzieć.</p>
4 rok życia	<p>Utrwalają się takie głoski jak <i>s, z, c, dz</i>. Pojawia się głoska <i>r</i>, choć jej opóźnienie nie musi być jeszcze niepokojące. Często w związku z tym jej nadużywa i stosuje ją zamiast <i>l</i>. Głoski <i>sz, ź, cz, dź</i> mogą być zamieniane na <i>s, z, c, dz</i> lub <i>ś, ź, ć, dź</i>.</p> <p>Wyrazy mogą być poskracane, głoski poprzedzające, a grupy spółgłoskowe uproszczone.</p>

5 rok życia	Mowa dziecka jest już zrozumiała. Utrwalane są głoski <i>sz, ż, cz, dż</i> . Dziecko potrafi je poprawnie powtórzyć, choć w mowie potocznej zdarza się jeszcze, że są wymawiane jako <i>s, z, c, dz</i> . Głoska <i>r</i> często pojawia się dopiero w tym okresie. Grupy spółgłoskowe mogą być nadal upraszczane.
6 rok życia	Powinna być utrwalona poprawna wymowa wszystkich głosek oraz poprawna technika mówienia.

Opóźnienia przy pojawianiu się poszczególnych głosek do 6 miesięcy są dopuszczalne. Dłuższe powinny skłonić rodzica do konsultacji z logopedą.